

נועם השבת

פנינים יקרים לפרשת השבוע

פרשת מטות מסעי כ"ח תמוז תשע"ג

הדלקת נרות
ב"ב 7:28 - ירושלים: 7:13
מוצאי שבת
ב"ב 8:33 - ירושלים: 8:30
מוצ"ש ר"ת
ב"ב 9:03 - ירושלים: 9:06

שנה ד' ~ גליון קס"ט ~ אבות ב'

מברכים ההודש, מולד מנחם-אב: יום ב' שעה 9:18

טעם הליכות

- הרב שמשון אליעזר פוקס שליט"א -
רב ביהכ"נ "מדרש הכרמל" אור-יהודה

פנינים לפרשת מטות מסעי

זה הדבר אשר אשר ציוה ה' (ל-ב')
אמר משה רבינו לבני ישראל על
אודות ראשי המטות, שיהיו יודעים
כיצד להעריך את דברי מנהיגיהם,
שכן כל אשר יאמרו הם, ראשי
המטות, הרי זה הדבר אשר ציוה ה'.
דברי - סופרים כדברי - תורה הם
ויש לשמוע אותם כשם ששומעים
דברי אלוהים חיים. (תורת משה)

ערי מקלט תהיינה לכם (ל"ה-י"א)
אדם מישראל שאירע לו מקרה איום
זוה, שהרג אדם בשוגג, ונפשו מרה
עליו עד שאיננו מוצא לו מקום
בעולם, אמר לו הקב"ה: **ושמתי לך
מקום** בערי המקלט, שם תינצל
ותמצא לך מנוח. ברם, כל עוד לא
כבשה המרירות את האדם כולו
ועדיין מוצא הוא מקום לעצמו - אין
ערי המקלט קולטות אותו ואין לו
בהן מקום. לפיכך אמרו חכמינו, כי
שר של אדם יטעה ויננס לבצרה,
בחשבו שבצרה תקלוט לו כבצר, ולא
תחא לו הצלה (מכות י"ב) אם יבוא
לבחור לו בעצמו מקום-מקלט, הרי
סימן הוא זה כי עדיין מוצא הוא
מקום לעצמו, ממילא לא יוכל
למצוא הצלה במקלט...

(חידושי הרי"ם)

**איש כי ידור נדר לה' או השבע
שבעה לאסור אסר על נפשו (ל' - ג')**
נראה לרמז בדרך זו, **איש כי ידור
נדר לה' או השבע שבעה**, שכל יהודי
מושבע ועומד מהר סיני לאסור אסר
על נפשו לקשור קשר עם הנפש-
הנשמה בכל מעשה שעושה.

(הרה"ק מטשרנוביל ז"ע)

אדם הרוצח בשגגה - עונשו גלות והוא נס אל אחת מערי המקלט. עד מות הכהן הגדול. כשנפטר הכהן הגדול, כל הרוצחים יכולים לשוב לעירם בבטחה. מדוע תלתה התורה את שחרור הרוצח מעיר המקלט במותו של הכהן הגדול? מהו הקשר בין שני הדברים? מבאר רש"י "לפי שהיה לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו". ההריגה בשוגג היתה יכולה להימנע, אם היה הכהן הגדול מתפלל על כך. כאשר הכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים ביום הכיפורים, הוא היה מתפלל, בין שאר התפילות, שלא יישפך דם נקי בישראל... אם נשפך דם, כנראה, שתפלתו לא היתה שלמה.

הז"ל מספרים לנו שאמו של הכהן הגדול סיפקה מזון ובגדים לגולים לערי המקלט, כדי שלא יתפללו על בנה שימות. מכיוון ששחרור הגולים תלוי במות הכהן, קיים חשש שהגולים יתפללו שהכהן הגדול ימות, וכך יוכלו לשוב לעירם. כדי למנוע זאת, סיפקה להם אמו של הכהן הגדול מאכל וכסות, כדי להעניק להם הרגשת נוחות, וכך למנוע את תפילתם. לכאורה תמוה במקצת, האם ימנעו אוכל ובגדים את רצון הגולים לשוב חזרה לעירם ולביתם? האם "פרוטות" אלו תשפענה עליהם שלא יתפללו על מות הכהן? התשובה לכך הוא שאמו של הכהן אמנם ידעה שהגולים לערי מקלט ימשיכו להתפלל שבנה ימות, אך היא גרמה במתנותיה לכך שהתפילה לא תנבע מעומק הלב. בזמן התפילה תבצבץ מחשבה שבכך הכול טוב לנו פה, שהרי מספקים לנו אוכל ולבוש... מחשבה זו פוגמת בשלמותה של התפילה, וכך פוחתים סיכווייה להשפיע...

והנה בוא וראה את גודל כח התפילה: הנביא ישעיהו בן אמוץ הגיע לחזקיהו המלך ואמר לו לכתוב צוואה: "צו לביתך, כי מת אתה ולא תחיה". כי "מת אתה" - בעולם הזה, "ולא תחיה" - לעולם הבא כיוון שלא נשאת אשה ולא עסקת בפריה ורביה... אמר לו חזקיהו: לא נשאתי אשה כי רואה אני ברוח הקודש שיצאו ממני בנים לא ראויים... אמר לו הנביא: "בהדי כבשי דרחמנא למה לך". אמר חזקיהו לנביא: תן לי את בתך לאשה. ייתכן שזכות שנינו תועיל שלא תצא גזרת שמים לפועל. אמר לו ישעיהו: כבר נגזרה עליך גזרה... אמר חזקיהו לנביא: "בן אמוץ! כלה נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרהמים!". באותה שעה פנה חזקיהו בתפילה נרגשת לאלוקים: "ויסב פניו אל הקיר, ויתפלל אל ה'". ואמנם, לאחר מכן בישר הנביא לחזקיהו: "כה אמר ה', שמעתי את תפילתך, ראיתי את דמעתך... והוספתי על ימך חמש עשרה שנה..."

השי"ת חקק בטבע שעל ידי תפילה ניתן לשנות הכול! אמנם כל תפילה לבורא, נשמעת במרום ועושה רושם, אך כדי לשנות גזרה זקוקים לתפילה כנה ושלומה. ב"ימי בין המצרים". בתקופה זו אנו אבלים על חורבנה של ירושלים ועל אובדן בית המקדש. כולנו מייחלים שנוכה לגאולה אמיתית ולבניין ירושלים. השאלה מה מניע אותנו להתפלל ע"כ? האם הפנייה אמיתית, או שהיא נובעת מאינטרסים אישיים... הבה ונבחן את עצמנו, האם אנו מצפים לישועה כי באמת דואגים אנו על כבוד אלוקים, כואב לנו שהעולם מתנהל בניגוד לרצון הבורא, או שלצערנו אנו רוצים גאולה כי העסקים בקשיים, צרות ובעיות סובבות אותנו, השלום אינו מתנת חלקנו... אם הבקשה התפילה לישועה ה' נגועות באינטרסים, וודאי שהתפילה נשמעת במרום, אולם היא פגומה, והשפעותיה בהתאם...

בזמירות ליל שבת קודש בזמר מה ידידות:
**כל המתענגים בה יזכו לרוב שמחה, מחבלי
משיח יצלו לרוחה. חבלי משיח הן
התגברות היצר לקרר את האמונה, ובאותו
הזמן יהיה כולם צריכים להיות מקושרים
בחזקה, והעצה לזה הוא שבת קודש.**
(הס"ק מלכווביץ)

אם תפילתנו לגאולה תנבע צפייה והשתוקקות לגילוי כבוד שמים, ולא מתוך נגיעה אישית, הרי מיד ניגאל...

לפרשת מטות

זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה וגו'.

(ל' . ב')

לכאורה תיבות זה הדבר אשר צוה ה' קשה, דהאמנם רק זה הדבר צוה ה'. ונראה דהנה קיום כל התורה כולו תלוי בדין זה שאסור לעבור על שבועה, כי כולנו קבלנו את התורה עלינו באלה ושבועה, ומושבועין ועומדין אנחנו מסיני לקיים את כל אשר צוה ה'. ושפיר אמר זה הדבר אשר צוה ה', שדין זה צוה ה' בכל תורתו שחייבין אנחנו לקיים את כל מצוות התורה שקבלנו עלינו בשבועתנו. (חתם סופר)

ואם הפר יפר אותם אחרי שמועו ונשא את עונה.

אחרי ששמע וקיים שאלמר לפסי צה. חזר והפר לה לפילו זו

ביום, ונשא את עונה, הוא נכנס תחתיה. (רס"י)

וקשה דמשמע שחטאו הוא שמכשיל אותה, ולמה לי קרא על כך בנדרים, והלא כבר כתיב לגבי כל העבירות ולפני עור לא תתן מכשול. ונראה דהנה הר"ן בנדרים (דף י"ד) מביא דעת הרמב"ם דהמדיר לחבירו וחבירו אכל את הדבר האסור אז המדיר עובר בכל יחל ולא האוכל. והנה הקמת הבעל נחשב כמו נדר כדאיתא בנדרים (דף ס"ט) שנשאלין על ההקמה. וא"כ כיון דנחשב הדבר כאילו נדר הבעל את הנדר, על כן אם תעבור על הנדר, יעבור הוא על האיסור של בל יחל, כי כן הדין בכל מדיר לחבירו. ולכן כתב זאת רש"י כאן, כי אין כוונתו על איסור לפני עור ששייך בכל התורה כולה, אלא באיסור בל יחל, שדבר זה מצינו רק בנדרים. (חתם סופר)

וידבר משה אל העם לאמר וגו' לתת נקמת ה' במדין.

(ל"א . ג')

קשה למה שינה משה מלשונו של הקב"ה, שהקב"ה אמר לו נקום נקמת בני ישראל, ומשה אמר נקמת ה', תלה הנקמה בהקב"ה ולא בישראל, ונראה דהנה מדין חטאו בשניים, הכשילו את ישראל בעון פעור וזנות, וגם גרמו מגיפה על ישראל. והנה מביא רש"י להלן שישראל השתמשו מללכת למלחמה יען שמעו שמיתת משה תלויה במלחמה זו. ומובן מה שינה משה מלשונו של השי"ת, כי אם היה אומר לישראל לנקום נקמת עצמם, היו אומרים דכיון שהדבר לטובתנו אנו מוחלין את נקמתנו ואי אפשרי בטובה זו למען שלא תמות. לכן התחכם משה ואמר נקמת ה' כדי שלא יהיה בידם למחול על הדבר, אלא בעל כרחם יצטרכו לעשות המלחמה. ולהגיד צדקתו של משה שמתוך תשוקתו שיתקיים רצון השי"ת במהרה, ויתר על חיו ושינה מדברי הקב"ה כדי שלא יתעכב הדבר. (תפארת יהונתן)

לפרשת מסעי

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'.

(ל"ג . ב')

קשה למה כפל הכתוב את הענין פעמיים, וגם למה בפעם השניה היפך את הלשון וכתב ואלה מסעיהם למוצאיהם, ולא בפעם הראשונה. ונראה דהנה איתא במדרש על הפסוק כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שעתידין ישראל שילכו במדבר ויעשה ה' עמהם ניסים ונפלאות כשם שעשה ביציאת מצרים. וע"ז אמר הכתוב, ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, וקשה למה כתב והאריך את כל המסעות האלו, אלא ואלה מסעיהם למוצאיהם, שאלה יהיו מסעיהם של ישראל במוצאיהם מן הגלות, ולכן כתב סדר מוצאיהם ממצרים למסעיהם כדי שנדע באיזה דרך נלך בעת הגאולה. (בעלי ברית אברהם)

ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד וגו'.

(ל"ו . י"א')

כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו צננים וכו' וככל המקרא מנאן לפי

חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו. (רס"י)

ולכאורה סותר רש"י את עצמו מיניה וביה, דקודם אמר שמנאן לפי חכמתן, ומשמע שאחת היתה יותר מחוכמת מהשניה, ומיד אמר ששקולות זו כזו. ונראה כי ידוע שהזקנה מוספת חכמה, ובנות צלפחד שקולות היו בחכמתן, אלא שהאחת היתה לה חכמה מעצמה, ואחרת השיגה את החכמה בפני שנותיה, ולמעשה שקולות היו. ולכן הזכיר הכתוב פעם בסדר אחד ופעם בסדר שני, כי שקולות היו בחכמתן.

(דברי אברהם)

האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו (ל"ב-ו')

הערשליה מאוסטרופולי בא פעם אל בית של גביר קמצן לבקש עבור "הכנסת כלה". כשהגיע סמוך לפתח, התנפלו עליו שני כלבים, והוא הרים את מקלו להבריחם. בעל הבית שישב על יד החלון וראה את המעשה קרא אל הערשליה ושאלו: למה תכה את רעך? השיב לו הערשליה: אני הייתי צריך להציל את עצמי אבל עליך אני תמה, שראית את הכלבים עושים עמי מלחמה והמשכת לשבת במנוחה. שכחת את שאלת משה רבינו: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה!..."

אין לך מרמה יותר מהגאוותן: הוא מאמין בגדולתו בעוד שאחרים לועגים לו. (ר' אברהם מפוריסוב זצוק"ל)

לעילוי נשמת

האה"ח מרת דינה בת ר' יעקב ע"ה

נלב"ע ביום כ"ט תמוז תשנ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

האה"ח מרת מרים בת ר' גרשון ע"ה

נלב"ע ביום כ"ח תמוז תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הרה"צ ר' נטע צבי בן ר' אשר אנשיל זצ"ל

נלב"ע ביום כ"ז תמוז תש"ס
ת.נ.צ.ב.ה.

ב

עת שהיה הצדיק הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע צעיר לימים, עוד בטרם נתפרסמה גדולתו ברבים, נתמך היה ע"י גביר אחד, שהתגורר לא הרחק מהעיר רוז'ין. הגביר דאג לרוב צרכיו של רבי ישראל - כך שבביתו לא היה חסר מאומה והוא התנהל בהרחבה ובעושר. לגביר גרם הדבר הוצאות גדולות, אלא שאותו נדבן ידע כי המרבה בצדקה מעשירין אותו מן השמים. וכן היה. הגביר התעצם מיום ליום, אדמות ואחוזות ניתוספו לרכושו, והוא הפך להיות "הפריץ" בכל המחוז.

יום אחד ציווה הגביר על כל הדיירים ובעלי-העסק הגרים בשטח רכושו, יהודים ושאינם בני-ברית, לפנות את המקום וללכת מאחוזותיו. כשבאו אליו אנשי הכפר העניים ושטחו לפניו תחנוניהם לבל יגזול מהם את פרנסתם המצויה להם בקושי, לא אבה לשמוע להם, ולא עוד אלא אף השיב להם בעזות. איש לא הצליח לרכך את לבו והוא גירש זקנים ונשים, עניים ואביונים מאחוזותיו. התנהגותו של הגביר עם אחיו היהודים היתה גרועה מזו של קודמו - "הפריץ" הנכרי.

נתכנסו היהודים לטכס עצה, כיצד להינצל מן הגזרה הרעה, שגזר עליהם "הפריץ היהודי". היה שם זקן אחד, שיעץ להם לחקור ולדרוש ולהיודע לאיזה רבי נוסע אותו הגביר (כי שמעו עליו שהוא מכבד צדיקים). עצת הזקן נתקבלה בשמחה ושני שלוחים יצאו לדרכם. חיש מהר נודע להם כי הגביר הנו מחסידי רוז'ין וכי חשוב הוא מאוד בבית הרבי. כשחזרו אל שולחיהם וסיפרו את אשר העלו בחקירותיהם החלו האנשים לתכנן את דרכם אל בית הרבי, אלא שהרבי התגורר אז בעיר סדיגורא, והדרך לשם היתה כרוכה בהוצאות גדולות ובקשיים מרובים. לא כל החפץ לצאת את המקום קיבל היתר-יציאה בנקל. הדורש היתר-יציאה צריך היה להמתין זמן רב עד שהורשה לנסוע לארץ שכנה. כמו-כן היה ספק גדול בידי היהודים תושבי אחוזותיו של הגביר, אם בכלל יעלה בידם להשיג מבוקשם ע"י ביקור בבית הרבי. כיון ששמעו שהגביר חשוב מאוד בעיני הרבי, זכרו היטב את דברי שלמה המלך "על כל פשעים תכסה אהבה", היינו שאם הרבי אוהבו, בוודאי יצדיק גם את מעשיו. רבות דנו בבעיה, היסוסם גבר מדי יום ולא ידעו כיצד לצאת מן הסבך.

יום אחד, שעה שתושבי הכפרים דנו בצרתם, קם זקן אחד ואמר: "חברים יקרים, בטוח אני שהרבי הצדיק יקשיב לצרתנו ויעזור לנו, ואם לא יעשה את רצוננו - לפחות ישמיע לנו את עצתו הנבונה ויתן לנו ברכתו". דבריו של הזקן עשו רושם על שומעיו והם לא דחו את פעולתם. מיד למחרת הגישו בקשה לרשיון-יציאה מן הארץ עבור ששה שלוחים. למזלם לא נתאחר ההיתר לבוא, וכעבור שבוע היו השלוחים בדרכם לסדיגורא.

בהיכנס השלוחים אל הרבי מרוז'ין, שפכו לפניו לבם כמים וסיפרו לו כי הנם שלוחיהם של בני מאות משפחות יהודיות, אשר גרים בחסותו של הגביר. ביתם הוא ירושת אבות אבותיהם ועתה עומדים הם להיות מגורשים מן המקום, על לא עוול בכפם. אין להם לאן לפנות, וכולם אובדי עצות המה. בתום דבריהם פרצו השלוחים בבכי מר והרבי החל לשדלם בדברים ואמר להם: "אל תיראו בני, כל רעה לא תאונה לכם וכל אנשי הכפרים יישארו במקומם בשלום". אחר מיהר הרבי וכתב לגביר: "הייתכן שבשעה שיהודים כה נרדפים ע"י הגויים מנצל אתה את עושרך הרב שהנחילך השי"ת והנך גוזר גירוש על היהודים שבאחוזותיך? במטותא ממך, שקול מעשיך טרם תוציא דבר לפועל". הגביר התנכר למכתבו של הרבי ואפילו לא טרח לענותו דבר. כשראה הרבי שתשובת הגביר בוששה לבוא, כתב לו שנית והזהירו בלשון זו: "ראה כי סכנה גדולה צפויה ליהודי העיירות שבכל המדינה, כי כאשר ישמעו הפריצים הנכרים דבר גירושם של אחיך היהודים מאחוזותיך, יעשו אף הם כמוך, ולא ישאירו יהודים בבתי-מסחרם או עסקיהם". גם על המכתב השני לא השיב הגביר דבר.

הרבי, שדאג לשלום היהודים הנדכאים, כתב מכתב שלישי לגביר. אלא שהפעם שלח את מכתבו בידי שליח, ובו כתב: "יודע אני כי שני מכתבי הראשונים הגיעו לידך, אלא שהפעם מעדיף אני לשלוח אליך שליח, אשר ימסור מכתבי בידך. איש זה הנו שליח בית-דין, שאליו אתה מוזמן לבוא לדין תורה יחד עם היהודים המתגוררים באחוזותיך. אם תסרב להופיע לדין, דע כי יבוא יום אשר אתה עצמך תבקש שיקראוך לדין, אך אז יהיה כבר מאוחר..."

יצא השליח לדרכו אל בית הגביר ומסר לידו את המכתב. אלא שמעשה-שטן הצליח: הגביר הבין שבעלי-הבתים שבאחוזותיו מתלוננים עליו ובוכים בבית הרבי, ולכן נשלח אליו השליח. אם לא

ככל היוצא מפיו יעשה (ל'ג-ג).

כידוע, הרעיש הגה"ק המלבי"ם זי"ע את העולם בחיבורו המקיף והעמוק 'ארצות החיים' על שו"ע או"ח, אך לא הוציא לאור אלא חלק ראשון, עד אמצע הלכות תפילין. תלה זאת המלבי"ם במשפט שיצא מפי הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע. וכך היה מעשה: כאשר ביקר המלבי"ם בפרשבורג, עלה לבית הכנסת הגדול בשבת בשעת רעווה דרעווין. באותה שעה ישב החתם סופר עם תלמידיו בסעודה שלישית. והנה בלי משים, עמד המלבי"ם במקומו של החתם סופר. כשהגיע החתם סופר לתפילת מעריב, ראה את המלבי"ם עומד במקום מושבו, חרד המלבי"ם וביקש לפנות את המקום. אך החתם סופר מיהר ואמר לו: "השארו לעמוד במקומכם!" מאז - סיפר המלבי"ם - "נשאר במקומו", ולא הצליח להמשיך הלאה במלאכתו ולסיים חיבורו על השולחן ערוך...

ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה

למקנינו פה וערים לטפינו (ל"ב-ט"ז)

פעם בא לפני רבי מרדכי מלכוביץ איש שיצא עליו קול שנתפס להשכלה ר"ל. שפרצה אז להרבה בתים בישראל. אמר לו הרבי בלשון תמיהה: היש משכיל הדורש את אלוקים!?. כששמע האיש שאלה זו התפרץ בבכיה גדולה. כשראה הרבי את בכייתו הוסיף ואמר בניחותא: יש משכיל דורש את אלוקים!!

את אוי ואת רקם ואת צור (ל"ו-ב).

הגאון רבי אייזל חרין זצ"ל התפלל פעם שחרית בעיר מסווימת, וכשהגיע לקריאת התורה לא נקרא לעלות שלישי כנהוג אלא אחד מעשירי הקהל נקרא במקומו, אחרי קריאת התורה התנצל הגבאי לפניו שמפני היראה הוצרך לתת את העליה של שלישי להעשיר מפני שבתו של עשיר זה קרובה אצל השלטון ויכולה לגמול לנו רעה כשתיוודע שלא נתנו לאביה את העליה המכובדת ביותר, בתום התפילה ניגש רבי אייזל לאותו עשיר ואמר לו: אכן על פי פירש"י צריכים לתת לך שלישי, כשראה רבי אייזל את תמיהת העשיר הסביר לו כוונתו: הנה בפרשתינו מונה הכתוב את חמשת מלכי מדין "את אוי ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע" ואומר רש"י (כה טו) צור היה חשוב מכולם ולפי שנהג בויון בעצמו "להפקיר בתו" מנאו "שלישי".

נועם ההלכה... הלכות שבת

< תפילות שבת >

ליל שבת קודש

ויכולו בליל שבת

אחר תפילת שמו"ע חוזרים ואומרים ויכולו וטעם אמירתה שנית [א] משום יו"ט שחל בשבת אין אומרים ויכולו בשמו"ע [ב] בכדי להוציא מי שאינו בקי באמירתה, (טור סי' רס"ח).

< אומרים אותה בקול רם ומעומד (שו"ע שם סעי' ז) ובמ"א כתב הטעם שצריך לעמוד מפני ש"ויכולו" הוא עדות שאנו מעדים להקב"ה במעשה בראשית, והעדים צריכים להעיד מעומד.

< ואומרים אותה בציבור. במ"א כתב דצריך לאומרה ביחד כיון שהוא עדות והעדים מעידים ביחד, ובט"ז כתב "ועדה שלימה בענין להקב"ה, והיינו עשרה.

< אם הוא אוחז באמצע "אלוקי נצור" כשהציבור התחילו לומר ויכולו - יכול להפסיק ולומר ויכולו עם הציבור, אם אמר כבר יהיו לרצון לאחר שים שלום (פוסקים), דלא גרע מאמירת שאר תחנונים באמצע אלוקי נצור).

< אם אחר מלומר וכולו עד לאחר שכבר גמרו לאומרה - יש נוהגים לאומרה עם עוד אדם אחר בכדי שיהא בגדר עדות (והוא עפ"י מש"כ המשנ"ב סקי"ט דטוב לאומרה בעשרה ועכ"פ בשניים).

< ויש שכתבו שאין צריך לחזור אחר אדם אחד בכדי שיהא עדות, ואדרבה בזה שמדייק לאומרה בשנים הרי זה נראה כמעמיד עדים על מעשה בראשית (חזו"א, וכתב שם דלא מצינו בפוסקים הידור של שנים).

המדור הוקדש לע"נ

הרה"ח ר' פינחס זעליג ב"ר אברהם הכהן ז"ל וזג' האה"ח מרת פייגא ב"ר יהושע פאליק ע"ה

ישית לבו לדברים ייאלץ הרבי לשלח את האנשים מפניו. על כן השיב הגביר לשליח: "לך ואומר לרבי שכשם שאני אינני מתערב בעסקיו, כך אבקש מכבודו לא להתערב בעסקי, כי ברכושי הנני בעל-הבית וזכותי לעשות בו כאוות נפשי".

כשחזר השליח אל הרבי סיפר לו כיצד ניסה להשפיע בדברים על הגביר לבוא אל בית הרבי, אך לשווא. בשום פנים לא הצליח לשכנע אותו לשוב בו ממחשבתו הרעה לגרש את היהודים מאחוזותיו. הרבי הקשיב לדברי השליח ומפיו נפלטו שתי המלים: "נו, נו". חלפו ימים והגביר נפל למשכב. רופא שנקרא לבקר את החולה, ציווה לנסוע אתו למקום מרפא בווינה - כי הוא חולה במחלה קשה וסכנה צפויה לחייו. מיהרו בני-ביתו של הגביר, והגישו בקשה להיתר-יציאה מארצם. אך ההיתר בושש לבוא. הם שילמו הון תועפות, כדי לזרז את יציאתם מהארץ. בידעם את הסכנה הצפויה לחולה, אך דבר לא הועיל. היתר-היציאה נתעכב למעלה מהרגיל. השלטונות הרוסיים, שידעו על עושרו של הגביר, מצאו להם מקור לא-אכזב לסחיטת כספים, והם השהו עוד ועוד את היתר-היציאה על-ידי תירוצים מתירוצים שוגים והדבר גרם לגביר להוצאות מופרזות.

חלף חודש מאז ציווה הרופא לנסוע עם החולה לווינה, ועדיין לא אישרו השלטונות את יציאתו. הגביר חש עצמו ברע, בכל יום גברה הסכנה לחייו, אך מיאן להאמין שכל זה בא לו על שהמרה את פי הרבי. וכשראה שיום הגירוש קרב ובא, דרש מבני-ביתו שאם עד אז לא יחלים מחוליו, ידאגו לכך שאחד מבני-המשפחה יסייר בדירות ובבתי-העסק השונים, כדי לגרש משם את היהודים אשר טרם מילאו אחרי הצו.

יום גירוש היהודים הגיע. באותו יום איבד הגביר את צלילות דעתו. כל מי שקרב אליו נתכבד מאת הגביר במטר עז של קללות וחרפות. ראו זאת בני-ביתו ומיהרו אל השלטונות בתחנונים וביקשו רחמים על חייו של הגביר והוסיפו טבין ותקילין למען החשת ההיתר המיוחל. כשנתקבל סוף-סוף ההיתר לצאת מן הארץ, לקחו את החולה, ועמו את הרופא, ויצאו לדרך. בהיותם על אם הדרך הורע מצבו של החולה והרופא חשש מאוד לחייו. לפתע נצטללה דעתו של החולה והוא פנה אל מלוויו ואמר: "יודע אני כי ימי ספורים, על כן אבקשכם להשיבני אל ביתי, שלא אקבר בארץ נכריה. אלא שלפני כן עז רצוני לראות את הרבי מרוז"ן, כדי לבקש ממנו מחילה על שעברתי על דבריו". המלווים מילאו את בקשת הגביר ושמו פעמיהם לעיר סדיגורא. כשהגיעו לבית הרבי מרוז"ן ביקש החולה שימסרו לרבי כי הוא נמצא ליד שער ביתו, וברצונו לבקש ממנו מחילה אלא שאין ביכולתו לרדת ולהיכנס לביתו מפאת מצבו הקשה. יצא הרבי אל מחוץ לפתח ביתו, ניגש אל הגביר והתבונן בו חדות במשך דקות מספר. כשנכנס הרבי חזרה אל ביתו, נסעו הגביר וכל פמלייתו אל ביתם. למחרת נפטר הגביר והלך לבית עולמו.

נוהג היה בבית הרבי מרוז"ן, שבשעת הסעודה היו מעמידים יין עבור כל החסידים, גם עבור אלה שלא נכחו שם באותה שעה.

באחת השבתות ציווה הרבי לגבאים להגיש לשולחן יין עבור הגביר (שנפטר). הגבאים לא עשו כדברי הרבי, כיון שחשבו שאין הרבי יודע על דבר פטירתו של הגביר. כשראה הרבי שלא הביאו יין עבור הגביר ציווה על הדבר בשנית. אז פנו אליו הגבאים ואמרו: "אבל, רבנו הקדוש, זה זמן רב שהגביר הלך לעולמו". השיבם הרבי: "ידעתי גם ידעתי כי נפטר הגביר, ואספר לכם מדוע ציוויתכם עתה להגיש יין עבורו. דעו, כי בשמים קיימים שלושה בתי-דין. בית-דין אחד של מלאכים, בית-דין שני של נשמות הצדיקים אשר בעולם האמת, ובית-דין שלישי של נשמות הצדיקים שבעולם הזה. כשנפטר אדם מן העולם מעמידים אותו בפני בית-דין ראשון ושם מחמירים המלאכים מאוד, כיון שאינם מבינים כיצד יכול אדם שפל להמרות את פי השי"ת, שגמל לו רק טובות. אלא שמי שדבק בחייו בצדיק, יכול לדרוש שיוליכוהו לבית-הדין השני, אבל גם שם קשה לזכות בדין, כי נשמות הצדיקים שבעולם האמת כבר הספיקו לשכוח את כל טרדות העוה"ז. בפרט כשהזמנים משתנים כאן, ובכל זאת המשפט שם חמור פחות מאשר בבית-הדין הראשון; אך אדם שהוא בעל זכות, ורבו עדיין חי וקיים, והוא בין הנשמות שבבית-הדין השלישי - יכול לבקש שיעמידוהו לדין בפני רבו. והנה ב"ה בחר בי אותן גביר להיות היום שופט לו, על כן ביקשתי מכם להעמיד על השולחן יין עבורי".